

UPSC CSE 2014 MAINS PAPER A DECEMBER 20, 2014 BODO LANGUAGE QUESTION PAPER

BODO

(Compulsory)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 300

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully
before attempting questions

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answer must be written in BODO (Devanagari script) unless otherwise directed in the question.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

1. गाहायाव होनायनिफ्राय 600 सोदोबजो आबुं जानाय जायखि जाया मोनसेनि रनसाय तिर :

100

- (a) राजखान्धियाव आइजोफोरनि बिफाव
- (b) चीन हादोतनि रांखान्धिनि फारसे भारता गिनांगौ नामा?
- (c) भारतारी समाजाव फाथैलाइ बिसिलायनाय (divorce) खौ गनायनायनि बांबोनाय
- (d) गोर आयेनफोरा (stringent laws) आदर्शखौ (morality) लाखिनो हागोन ना?

2. गाहायाव होनाय खोन्दोखौ जोथोनै फराय आरो नौनि असे रोखा आरो थार राव बाहायनानै गाहाइनि सोनायफोरखौ
फिन हो :

12×5=60

दिनैनि दिनाव सुबुंफोरा जायगा बास्लायनाय (migration) गोबां जौथाइनि सिगांनो जागायबोदोमोन। बै समाव सुबुंफोरा गोबां जाहोनाव थावनि बास्लायनाय थानायमोन। बिसोरनि थावनि बास्लायनायनि जाहोनफोरा जादोमोन—आदार नागिरनाय, हासार गोनां हा नागिरनाय, गुबुननि गाम्लोबनाय एबा साजा होनायनिफ्राय एरायनो नाजानाय, उंदाडै फोथायनाय एबा बुंथिनाय एबा जायगा बेरायनायनि हाबिला थानाय। बै दावबायरीफोरा गावसोरनि हारिमुफोरखौ जिनि थप्ला (baggage) फोर बायदि लाफानायमोन आरो बेफोरखौ लामाथरैनो (en route) एबा गोदान नबथियाव—फेहेरनो (promote) नाजानायमोन। बिसोर गोबुन हारिनि सुबुंफोरजो गलाय-मोन्देर जानायमोन, हान्थिलानाय लामायाव गुबुन माहारिनि सुबुंफोरजो बुलायलायनायमोन, बिसोरजो दावहाबो जालांदोमोन, बेफार-फालांगिबो जालांदोमोन आरो हाबाबो जालायलांदोमोन। जागायजेन्नाय समाव एसे दावराव-दावसि जादोमोन, नाथाय उनाव गोजोना सौफैदोमोन आरो बे बायदियैनो गोजोननि आरिमु आरो दाथाय (arts and crafts) आ जौगा खांबोदोमोन। होनाय आरो लानाया सोमोन्दो खानायनि राहा जानानै फैदोमोन। रावबो हारिमुवा रावनिबो सायाव गाम्लोबनाय गैयै उदां बारहावाआव मोनफ्रोमबो हान्जाफोरानो खौसे समाज (heterogeneous society) दानो सुजुग मोनदोमोन। बेनिखायनो मंगलियानि सुबुंफोरा आलास्काखौ बारबोदोमोन, एल-सेक्सनफोरा वृटेइनाव दावबायबोदोमोन, आरो बेनिखायनो जानो हागौ मजेज (Moses) आबो बासिखलनाय सुबुंफोरखौ लानानै Canaan Land एबा सतबांसा लानाय हादाबाव देबायलांदोमोन। बेनिखायनो जानो हागौ कलम्बाचाबो मुलुगरखौ संदानो (global adventure) थाखाय गावनि इउरपियान हादोतफोरखौ दैदेनदोमोन। बेनि उनावनिफ्रायनो गुबुन हादोत आरो हारिमुखौ गाम्लोबनाय आरो बिसोरखौ गाम्लोबग्राफोरनि सिडाव दोनबोनायनि गेजेरजो फामुआरी (colonization) आ जोनोम जाबोदो। आथिखालाव मोनसे हादोतनिफ्राय गुबुन मोनसे हादोताव गोबां बिबांनि सुबुं दावबायनाय (large-scale migration of people) नि थाखाय बेफार-फालांगियानो (trade and business) मोनसे गोखौ थांखि जानानै फैदो। बैफोर गासैबोयानो हारिमुवारी गलाय-मोन्देर जानायनि बिदिन्थि। मोनफ्रोमबो हान्जाफोरानो ancestral instinct जानानै थायो, गोजाम नबथिनि फारसे गोसो हाबिला (nostalgia) जानानै थायो, नाथाय मोनसे एबा मोननै जोलै (generation) बाबेनलानायनि उनाव गोजाम रेगा (old affiliation) फोरखौ गोदानजो गोरोब होनानै लानायनि उनाव गोजामनि रेगाखौ बांवलानो हनो। मोनसे जौथायनि उनाव, जानो हागौ बुहुमनि सुबुंफोरा गावसोरनि गोजाम ओनसोलारि सिनायथि (regional affinity) फोरखौ गोसोयाव लाखिनो गोब्राव जागोन। जाय बुब्लियाव नौ थायो-बेयो नौनि ओनसेल जानानै फैयो। गोदान नबथिनि flora आरो fauna

(ફુવાન-ફુલિ) ફોરજો નોંબો ગોરોબપ્લેલાડો। ઓનસોલ (local) આ મુલુગનાં (global) જો ગોરોબકાલાડો। બેફોરનિ મેજેરાવ એસેસોયાલસો ગાવસોરનિ ગોજામ સિનાયથિચૌ હમથાનાનૈ લાખિગોન। ગોદાન બ્યબસ્તાયા (new dispensation) જેરાવબો સાપ્લોબનાનૈ થાગોન। દા નુખાનો મોનબાય જે hyphenated generations આ સુજુગ નગિરગાસિનો દડ। બિસોરો ગોમાનાય સિનાયથિ (lost identities) નિ ફારસે ગોસો બાયનાયચૌ ગોજોન હોનો નાજાયો। રાવબો હૌવા એવા હિન્જાવયાનો ગોબાવ સમ હારસિડૈ થાનાનૈ થાનો હાયા, બેનિચાયાનો રાવબો હારિમુવાનો હારસિડૈ જોરથાય ગોનાં જાનો હાયા। માખાસે સમનિ થાચાય centripetal આરો centrifugal ગોહોયા। બોગથાંબનાનૈ લાખિનો હાગો। સાનખનો હાયૈ જોલૈફોરા સાપ્લોમબો સુબુંફોરા થાનાનૈ થાનાયનિ થાચાય આરો બાયજોનિ મોનસેબો ગોહોફોરાનો ગાવસોરનિ સાચાવ જેબો ગોહોમ ગોમ્લૈયૈનિ થાચાય ગોબાંચેબ આનાન ગસાઈનિ ચાથિયાવ આરજ ગાવબાય, નાથાય અબ્લાબો જો નુબાય જે બેયો ઓરૈબાયદિ sensitive, vulnerable, porous, receptive; બેયો રાવચૌબો ચોનાસડા આરો ગનાયનાનૈબો લાયા। બેયો ઓરૈબાયદિ ઉદાં (independent), ગુબુન ફારસે ગુબુનિ સાચાવ સોનાચાબો (dependent) Genes, DNA આરો RNA નિ હેફાજાબૈ દોંફોમબો રોદાફોરચૌ-સિગાડાવ મા જાદોંમોન—બેફોરચૌ ગુદિ સંનો હાયો; બેનિ અનગાયૈબો દેહા, મેલેમ આરો ગોસોયા મા સાન્દોંમોન, બુંદોંમોન આરો માવદોંમોન—બેફોરચૌ ગુબુનિચૌ ઊન સોલોંનાનૈ એવા નાજાવનાનૈ લાનો સિગાંબોયો। જેબો મિથિયૈયા (ignorance) ગિનાય જોનોમ હોયો, ગિનાયા મુગૈનાય સોમજિહોયો, મુગૈનાયા ગાવનિ સાચાવ ફોથાયનાય (self-confidence) ચૌ ફોજોબસાડો આરો બેનો જોબસાંનાય આરો થૈનાય (decay and death) ચૌ લાબોયો। ગોબાં ગોજામ હારિમુફોરા ગોદો-ગોદાય બે બાયદિનિ જાડનાવનો જોબસાં લાંબાય। થાનાનૈ થાનો થાચાય સાસેયા ગુબુન સાસેનિચૌ નાજાવનાનૈ લાનાંગોન, બૈ ગુબુના પાટાલપુરિબ્લાબો।

- દાવબાયારી સુબું (migrating people) ફોરા ગોદાન નબથિનિ સુબુંફોરજો ગિબિગિબિ માબોરૈ મોગા-મોગિ (interact) જાનાંનાયમોન?
- ગોદો-ગોદાયનિ સમાવ સુબુંફોરા દાવબાયનાયનિ જાહોનફોરા મા મા મોન? બૈ સમનિ દાવબાયનાયનિ જાહોનફોરા આથિચાલનિ દાવબાયનાયજો મા ફારાગ દડ?
- હારિમુફોરા ગાવજો ગાવ માબોરૈ ગલાય-મોન્દેર (mingle) જાયો?
- ગોબાંથાર ગોજામ હારિમુફોરા માબોરૈ જોબસાં લાંદોંમોન?
- મોનસે હારિમુવા હારસિડૈ (isolated) થાનાનૈ થાનો હાયા હોન્નાનૈ લિરગિરિયા માનો બુંદોં?

3. ગાહાયનિ ચોન્દોનિફ્રાય થામ બાહાગોનિ સે બાહાગો જો મોનસે સુંદોબ (Précis) લિર। બિમું હોનો નાડા :

60

જેબ્લા જો ચામાનિ (job) મોન્નો થાચાય આરજ બિલાઈ લિરો, અબ્લા જો જોનિ મોજાં ચૌરાં (good things) જૈર-જોનિ રોંગથિ, જોનિ સિનિ સિનાયથિ (background) આરો ગાવચૌ ફોસાવનો (highlight) નાજાયો। ગોબાં સુબુંફોરા ગાવસોરનિ career દાનાય સમનિ ગોબાં જૈના એવા હેંથાફોરચૌ (difficulties) દોનચોમાનો નાજાયો આરો ગાવસોરનિ દેરગાથાવ દેરહાસારનાય (great achievement) ચૌલ રોખા-રોખાયૈ દિન્થિનો નાજાયો। જેબ્લા સાચિ હોગ્રાયા બે બાયદિ લિરનાયચૌ ફરાયગોન, અબ્લા બિયો સમ સમ સાનગોન જે બિયો થાનાનૈ થાનાય સોરબા દેરસિન સુબુંનિ

बाध्याखौसो फरायगासिनो दड। साखि एबा खामानिखौ गोत्रो थाखाय जौ साबसिन राहाखौ नागिरो। बेयो जौनि मुवादारि संसाराव रोखा।

बेजो सोमोन्दो गोनां गेलेमु मुलुग (sports world) निफ्राय दोसे थार सल दड। गंसे मुलुग सोल्लोसासिनि जोलुर हान्जा (football team) खारनायनि practice खालामगासिनो दड। गेलेगिरिफोरनि सासेया लाइनमेननि position आव दडमोन। बि गिदिर गेलेगिरिया tackle position आव दडमोन आरो बे हान्जायाव गोखैसिन लाइनमेन हिसावै गनायजादोमोन। सानसे खालि, बियो गावनि coach नि खाधियाव थानोमोन आरो सोदोमोन fastest running backs खौ लानानै गाव sprint खारनो हागोन नामा होन्नानै। Coach आ बिनो गेलेनायनि गनायधि (permission) खौ होदोमोन।

लाइनमेनआ सानफ्रोमबो खारनो थानोमोन, नाथाय सानफ्रोमबो बियो उनथार जादोमोन। साननि उनावं सान, fastest backs जौ खारदोमोनब्लाबो बियो सानफ्रोमबो जेनदोमोन। बेयो जाखानो गोनांखा, मानोना बै लाइनमेनआ गुबैयै running backs आ जेसे गोखै एसेबां गोखै नडामोन।

Coach आ गोमोदोमोन आरो सोदोमोन, “बे जोलुर गेलेगिरिया मानो साबसिन खारगाफोरजो गेलेफानो गोसो जादो आरो लाइनमेन हिसावै गोखैसिन खारगा जानानैबो बियो मानो खेबफ्रोमबोयावनो उन जाबाय थाखो?”

बै लाइनमेन सेंग्राखौ coach आ नोजोर होनायसै आरो जोबथारनायाव बै लाइनमेननि गोबां सान जेनबोबाय थानायखौ नायनानै बिखो सोनो थांखि लानायसै : “नो उनथाराव थानानै जेनबाय थालायनाय, गुबुन लाइनमेनफोरजो खारफानानै नो देरहासात जानो गोसो गैया नामा?”

जोलुर गेलेगिरिनि फिननायखौ खोनानानै बियो गोमोनायसै। बै लाइनमेन सेंग्राया फिन्दोमोन, “लाइनमेनफोरखौ फेजेन्नो थाखाय आं बेवहाय फैयाखै। आं मिथिखांबाय आं खारनानै देरहासात जानो हागोन। आं बेवहाय गोखैसिन खारनोसो सोल्लोको फैदो। आरो सार, नो नोजोर होब्ला नुगोन जे backs जौ आं सानफा-एफा जेनबो गासिनो दड।”

बे बाध्याया जौनि spiritual progress नि स्रोत बाध्याखौ बुंधियो। मुवादारि हाबा (worldly work) मावयोब्ला जौ जेब्लायबो साबसिनखौ हास्थायो; spiritual work आव फैयोब्ला इसोरनि खाधियाव जौ सोर बेखौ दोनखोमानो हाया। जौनि जौगानाया इसोरनि खाधियाव गांसे बेखेवनाय बिजाब बायदि। Spiritual progress नि थाखाय अन्नाय मोत्रो हानाया सांग्रां नाजानाय (sincere effort) जौ फैयो। सोरजिगिरिनि खाधियाव जौ spiritual gain आरो failure नि सैथोखौ दोनखोमानो हाया।

जोलुर गेलेगिरिया सोल्लोको हादोमोन जे थांखानाय देरहासारनायफोरजो गाव गावनि गेलेनायखौ improve खालामनो हानाय नडा। बियो मिथिगोमोन जे गाव गावनि हेंथायै जुजिनानैसो गावखौ improve खालामनो हागोन। सासे खारगा हिसावै बियो गावनि लोरबांथिखौ हमदानो हानानै बियो गावखौ improve खालामनो हाबा मावदो। गावनिखुइ साबसिन गेलेगिरिफोरनि उल्टायै गावखौ फसंनानै बियो बै आयदायाव मास्तार जानो नाजादोमोन, गावनि लोरबांथि (shortcoming) फोरा रोखायै नुजादोमोन आरो बियो बेफोरनिफ्राय देरहासात जानानै फैनो हाबा मावदोमोन। उनाव बियो improvement लाबोनो हादोमोन।

गुबुन खारनाय गेलेगिरि (runner) फोरा मा मा मावदोमोन बेखौ जोलुर गेलेगिरिया नुनो मोन्दोमोन आरो बेफोरखौ नोजोर लानानैनो बियो गावनि हारोथि (ability) खौ जौगाखां होनो हादोमोन। बिनि जेन्नायफोरा उननि खेबाव गाव बहा

જીગ્રાહનાય લાભોનાંગૌ બેઘૌ દિનિનાનૈ હોદોમોન। બે બાયદિ માવનાયનિ ગેજેરજો બિનિ જેનાયા સાનફા-એફા બાઢાઈ બોદોમોન। જેબ્લા જો જોનિ જેનાયઘૌ નોજોર હોગોન, ડનનિ દિનાવ સાબસિન દિનિનો એબા માવનો થાઘાય જો મા માવનાંગૌ બેઘૌ જો મિથિનો હાયો। બેનિઘાયનો, નાજાનાયનિ ગેજેરજો જો જોનિ જેનાયફોરઘૌ સિગાંનિઘુડ બાઢાઈસિન ઘાલામનો હાયો। ડનથારાવ, જો નુનો મોનગોન જે જો improvement મોનવાય આરો લાથિઘ જેનાયાવ સૌહેનો હાવાય।

જોનિ ફેલે જાનાયફોરઘૌ જો ઇસોરનિઘાય દોનઘોમાનો હાયા, જાય ગાસૈઘૌબો નુયો। જેનાયફોરનિ સાયાવ જોનિ ગોથાર ગોસોજો નાજાનાયઘૌ ઇસોરા અરાઈ હાસ્થાયો। જેનાયનિ સાયાવ દેરહાફિનો થાઘાય જોનિ આંગોજો (honest) નાજાનાયઘૌ જેબ્લા આનાન ગસાઈઆ નુયો, જદિ જો જેનોબ્લાબો, જોનિ ગોથાર નાજાનાયા ગનાયથિ મોનો। અબ્લા ઇસોરા અઢાઈ આરો જોથોનજો જોઘૌ અનસાયગોન। બે સમાવ જો જુજિગાસિનો (struggle) થાયોબ્લાબો, જો મદદ મોનગોન। ઇસોરા જોનો જોનિ લોરબાંથિઘૌ ફેજેત્રો ગોહો હોગોન-જાયજો જો બેઘૌ બુઘુનાનૈ ગારનો હાગોન આરો જોગાનાય (progress) ઘૌ લાભોનો હાગોન।

4. ગાહાયાવ હોનાય ઘોન્દોઘૌ બરઆવ રાવ દાનસ્લાય :

20

Most people involved in the film production industry know that there is a constant evolution. The change is in the way movies are made, discovered, marketed, distributed, shown, and seen. Following independence in 1947, the 1950s and 60s are regarded as the 'Golden Age' of Indian cinema in terms of films, stars, music and lyrics. The genre was loosely defined, the most popular being 'socials', films which addressed the social problems of citizens in the newly developing state. In the mid-1960s, camera technology revolutionized the documentary method by enabling the synchronized recording of image and sound. Today, CINEMA 4D users are free to create scenes without worrying about the size of objects or how many objects are in the scene, shaded settings, texture size, multipass-rendering or eye-catching particle systems.

Until the 1960s, filmmaking companies, many of whom owned studios, dominated the film industry. Artistes and technicians were either their employees or were contracted on a long-term basis. Since the 1960s, however, most performers went the freelance way, resulting in the star system and huge escalations in film production costs. Financing deals in the industry also started becoming murkier and murkier, since then. According to estimates, the Indian film industry has an annual turnover of ₹ 60 billion. It employs more than 6 million people, most of whom are contract workers as opposed to regular employees. In the late 1990s, it was recognized as an industry.

More money impacted the perception, visual representation, and definitions of reality. Like any other media of mass communication, the themes are relevant to their times.

Thus, filmmaking became more expensive and riskier. As opposed to the time of the Gemini Studio, when only 5 percent of a movie was shot outdoor, filmmakers often

select overseas locations in order to create greater realism, manage costs more efficiently or source people and props. Filmmakers spend considerable time scouting for the perfect location.

20

5. गाहाइनि खोन्दोखौ इराजीयाव राव बोस्लाय :

फेस्लाया जादों गोजोनगलाय होनो हानाय सुबुं एबा मुवा एबा बुब्लिनि गुण एबा गोहो। बे सोदोबा रंजाहोमो हानायनि गुणखौ गोबानानै लाफायो एबा सुबुंनि ओरैबायदि फोनांजाबनाय जाय बे बायदि मोन्दांथिखौ सोमजि होयो एबा जाय सुबुंखौ मिनिहोयो एबा खुसि खालामो।

सावरायनाया बिजिरनायनि मोनसे हाबा फारि एबा मिथिहोनाय बिजिरनाय। दाजाबथायारी एबा बान्जायथाव सावरायनाया मोनसे रोखोमनि फोनांजाबनाय, जेराव सासे मानसिया गोजौ गोहो गैयावालानो गुबुननि आखलखौ सुद्रायनानै होनो नाजायो, आरो गुबैयै, समाजारी बिधिनिफ्राय सेथो एबा थार नडै गुबुन मानसिनि सिडाव हाबसनाय जायो। मोनसे बिथोन एबा लाजि फोनांनयनि उल्टायै बेयो जादों बान्जायजाथाव आरो गोजोन आरो गाहाम नोजोरजों बेयो जादों मोनसे सुद्रायनाय।

सौखारिनाया जादों सावरायगिरिफोरजों बाहायजाबाय थानाय मोनसे सोदोब। बेयो गुबैयै-गियानी आरो मिनिथाव, सौखारिनायनि गुबै थांखिया मिनिहोनाय एबा फेस्लामी नडाब्लाबो बेयो जादों मोनसे जाथाय, एबा सासे मानसि, एबा मोनसे हान्जाखौ गियानीनि आदबजों सावरायनाय।

सौखारिनाया गोनांथार थुनलायारी सोदोबफोरनि गेजेराव मोनसे; बेहा गुबैयै मोनसे रोखा नोजोर एबा थांखि थायो, जाय सासे मानसिबो जानो हागौ, एबा हान्जासे मानसि, मोनसे आइदिया एबा मोनसे नोजोर, मोनसे फसंथान एबा समाजारी हाबाफारि। जायखियानो जाया मानो नोजोरा जादों मिनिहोनाय।

मानोना, सौखारिनाया माब्लाबा माब्लाबा रागा आरो फेस्लाजों गलाय-मोन्देर जायो, बेयो गोबाडैनो दावराव खालामग्रा आरो बेयो जै सारकाजम बुंनय आइरनिजों आबुं, ओरैनो बेयो आइरनिक एबा उल्टा गुबैमार, बेयो सम सम नंखाय साननानै लाजायो।

बेयो जादों मोनसे आरिमुवारी महर, जेराव सुबुं एबा ब्याक्तिफोरनि इनाय, गोरोन्धि, रायनाय, आरो आंखालफोरा मिनिहोनाय, सौखारिनाय, जंखायनाय, रायनाय, आइरनि एबा जायखि जाया राहाजों ओंखारबोयो, माब्लाबा माब्लाबा जौगाखां होनायनि थांखिजों सौखारिनायखौ खालामनाय जायो। थुनलाइ आरो फावथाया बेनि गाहाइ आगजुफोर, नाथाय बेखौ फिल्म, नुनो मोन्नाय सावगारि आरिमु आरो राजखान्थियारी कार्तुनफोरावबो नुनो मोनो। हरासनि बादिब्ला, सौखारिनाया जादों बे मुलुगनि नोगोरनि सुबुं जाय मुख्खौल जेरावबो नुनो मोनो नाथाय बिनियाव रागानि सोलाय मिनिथावखौसो नुनो मोनो।

2×5=10

6. (a) गाहायाव होनाय सौनायफोरनि फिन हो—

- बर रावआव आथोना मा मा?
- बर रावनि जो आथोन दाजाबदाया माखौ बुडो?
- मोनत्रै अराइ जो आथोन लिर।
- मोनत्रै अराइ जोला आथोन लिर।
- आथोन सोलायनायनि मोनै आदब लिर।

(b)* गाहाइनि सौनायफोरनि फिन हो—

2×5=10

- (i) बर गारां हांखोफोरखौ टेबुलाव दिन्धि।
- (ii) बर गारां हांखोफोरखौ बोनायनि आदबा मा मा?
- (iii) बर रावनि मोनै आखुथाय लिर।
- (iv) रिसार बोदाव (tone) आ माखौ बुडो?
- (v) बर रावनि अंगुबै खौरां हांखोफोरा मा मा? दिन्धि हो।

(c) गाहाइनि सौनायफोरनि फिन हो—

- (i) रावसाया माखौ बुडो? 2
- (ii) आथिखालाव बर रावखौ मोनबेसे रावसायाव बोखावदो? 1
- (iii) बरनि रावसाफोरखौ फारियै सावराय। 4
- (iv) बरनि मानगोनां रावसाया मा? 1
- (v) सुबुं एबा खुगा राव (folk language) आ माखौ बुडो? 2

(d) गाहाइनि बाश्चा भावखौ बेखेवनानै लिर—

2×5=10

- (i) गोजौयाव मोफौ, हायाव बाहागो।
- (ii) जेराव थुरि नुयो बेवहाय बाथि गारो।
- (iii) जान्जि खाफ्रा-खाफ्रि दैयाव जुम बाज्जुनो।
- (iv) सिखा गोदाना सानथाम, हिन्जाव गोदाना दानथाम।
- (v) सैमा सौनाया अरनो रोडा, अखा खोरोमनाया हानो रोडा।
